

UNIVERSITI SAINS MALAYSIA

Peperiksaan Semester Kedua
Sidang Akademik 1998/99

Februari 1999

ZCT 104/3 - Fizik IV (Fizik Moden)

Masa : [3 jam]

Sila pastikan bahawa kertas peperiksaan ini mengandungi EMPAT muka surat yang bercetak sebelum anda memulakan peperiksaan ini.

Jawab kesemua LIMA soalan. Kesemuanya wajib dijawab dalam Bahasa Malaysia.

Di beri:

Laju cahaya $c = 3 \times 10^8$ m/s

Pemalar Planck $h = 6.626 \times 10^{-34}$ Js

Cas elektron $e = 1.602 \times 10^{-19}$ C

Jisim rehat elektron $= 9.11 \times 10^{-31}$ kg

Pemalar Rydberg $= 1.0974 \times 10^7$ m⁻¹

1. (a) Atas suatu gambarajah laju lawan saiz, secara kasar tunjukkan kawasan-kawasan di mana yang berikut dipatuhi: (Juga tunjukkan di mana terletaknya saiz atom, saiz nukleus dan laju cahaya.)

Fizik Klasik
Fizik Kerelatifan
Fizik Kuantum
Fizik Kuantum Kerelatifan.

(10/100)

- (b) Apakah yang dimaksudkan dengan prinsip kesepadanan. (10/100)

- (c) Sebuah kapalangkasa yang amat panjang lalu di hadapan seorang pemerhati yang berada di sebatang tiang yang tertanam di dalam bumi. Mengikut pemerhati bumi laju kapalangkasa itu ialah $0.8c$ dan masa untuk bahagian belakang kapalangkasa lalunya selepas bahagian depan telah lalu ialah $42 \mu\text{s}$. Tentukan yang berikut:

- (i) Panjang kapalangkasa mengikut pemerhati bumi.
(ii) Panjang kapalangkasa mengikut pemerhati di dalam kapalangkasa.

...2/-

- (iii) Mengikuti pemerhati kapalangkasa selang masa untuk bahagian depan dan bahagian belakang kapal lalui tiang tersebut. (40/100)
- (d) Antena sebuah kapalangkasa berada pada sudut 8° dengan paksi kapal. Jika kapalangkasa itu bergerak dari bumi dengan laju $0.6c$, apakah sudut antena apabila dilihat dari bumi? (40/100)
2. (a) Pada asalnya suatu zarah yang berjirim rehat m_0 bergerak dengan laju $0.4c$
- (i) Jika laju zarah ditingkatkan kepada $0.8c$, apakah momentum barunya berbanding dengan momentum asalnya?
- (ii) Jika momentum zarah ditingkatkan sehingga momentum akhirnya ialah 10 kali momentum asalnya, apakah laju akhirnya berbanding dengan laju asalnya? (40/100)
- (b) Suatu proton ($E_0 = 0.938 \text{ GeV}$) dipecut dari keadaan rehat oleh suatu beza keupayaan sebanyak 500 V . Apakah momentumnya? Jika sebaliknya proton dipecut dengan suatu pemecut tenaga tinggi sehingga tenaga kinetiknya ialah 500 GeV , apakah momentumnya sekarang? Berikan jawapan anda dalam unit MeV/c . (40/100)
- (c) Dua buah satelit, setiap mempunyai jisim rehat sebanyak 4000 kg , bergerak pada orbit yang bertentangan dengan laju 8 km/s mengikut pemerhati di bumi. Satelit-satelit itu kemudian berlanggar secara berdepan dan selepas itu melekat bersama. Apakah perubahan jumlah jisim rehat bagi sistem tersebut? (20/100)
3. (a) Apabila cahaya monokromatik yang berjarak gelombang $4046 \text{ \AA}$ menyinari permukaan sesuatu logam, fotoelektron yang bertenaga tertinggi hanya dapat dihentikan dengan suatu keupayaan pembantut (retarding) sebanyak 1.6 V . Apabila cahaya gelombang yang digunakan bernilai $5769 \text{ \AA}$ pula, keupayaan pembantut yang diperlukan ialah 0.45 V . Katakan nilai h dan e tidak diketahui, hitungkan nilai h/e dan fungsi kerja (dalam unit eV) bagi logam tersebut dengan menggunakan data-data yang diberi. (45/100)
- (b) Suatu alur foton monokromatik yang berjarak gelombang $0.620 \text{ \AA}$ menghentam suatu sasaran logam. Jika kita mengesan sinaran yang terserak pada sudut 90° dari arah alur menuju, apakah dua jarak gelombang utama yang dikesan? Apakah jarak-jarak gelombang yang dikesan apabila sudut penyerakan ialah 60° . Diberi jarak gelombang Compton bernilai $0.024 \text{ \AA}$. (45/100)

- (c) Dapatkan ketebalan sesuatu bahan penyerap (dalam sebutan pekali penyerapan μ) yang diperlukan untuk mengurangkan keamatan sesuatu alur sinaran ke separuh keamatan asalnya.

(10/100)

4. (a) Tunjukkan bahawa jarak gelombang λ bagi sesuatu zarah yang jisim rehatnya tidak bernilai sifar tetapi jumlah tenaganya E , adalah amat melebihi tenaga rehatnya E_0 , diberi dengan ungkapan

$$\lambda = \frac{0.0124}{E} \text{ MeV-Å} \quad (30/100)$$

- (b) Tentukan peratusan ketakpastian momentum bagi suatu 1000 eV elektron jika ketakpastian kedudukannya ialah 1 Å dan bandingkan peratusan ini dengan peratusan ketakpastian momentum bagi sebuah jasad yang berjisim 10 gm dan bergerak dengan laju 10 cm/s. Anggap bahawa bagi jasad ini ketakpastian kedudukannya ialah 1×10^{-3} mm.

(40/100)

- (c) Tunjukkan bahawa laju fasa V_{ph} bagi gelombang yang dikaitkan dengan sesuatu zarah yang mempunyai jisim rehat m_0 dan jarak gelombang λ ialah

$$V_{ph} = c \left[1 + \left(\frac{m_0 c \lambda}{h} \right)^2 \right]^{1/2} \quad (30/100)$$

5. (a) Zarah-zarah α diserak oleh sekeping kerajang nipis yang bernombor atom z_1 , berketumpatan ρ_1 dan berat atomnya ialah ω_1 . Serakan diperhatikan pada sudut θ . Kerajang itu kemudian digantikan dengan suatu kepingan kedua di mana nilai-nilai tersebut masing-masing ialah z_2 , ρ_2 dan ω_2 . Jisim dan luas kedua-dua kepingan itu adalah sama. Apakah nisbah bilangan zarah yang dikesan pada sudut θ di antara kepingan pertama dan kedua itu?

(35/100)

- (b) Atom-atom hidrogen yang berada di keadaan dasar dihentam dan garis-garis spektrum yang berjarak gelombang sependek garis ketiga series Lyman dipancarkan. Apakah tenaga kinetik minimum yang akan menghasilkan pancaran tersebut sekiranya yang menghentamnya ialah

- (i) foton-foton
(ii) atom-atom hidrogen yang berada di keadaan dasar?

(35/100)

...4/-

- (c) Suatu galaksi didapati sedang menjauhi bumi dengan laju $0.81c$. Hitungkan jarak gelombang garis H_{α} yang dipancarkan oleh atom-atom hidrogen galaksi itu apabila diperhatikan di bumi. Di kawasan spektrum elektromagnet yang manakah garis itu akan terjatuh? Di beri bagi sumber pegun jarak gelombang garis H_{α} ialah $6564.7\text{\AA}$

(30/100)

- oooOOooo -